

ความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลกระทบต่อ การสอนภาษาจีนในประเทศไทย

Differences of Polite Languages between Thai and Chinese Affecting on Chinese Language Teaching in Thailand

ธนัชร นามวัฒน์*

Tanutchaporn Namwat

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลกระทบต่อการสอนภาษาจีนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของการใช้คำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนในด้านต่าง ๆ เช่น การเรียกขาน การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณ และการขอโทษ เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างในด้านต่าง ๆ นี้ อาจส่งผลต่อการสื่อสารและการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

คำสำคัญ: คำสุภาพ ภาษาจีน ภาษาไทย การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

*ธนัชร นามวัฒน์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยนานาชาติศึกษาเซี่ยงไฮ้

Tanutchaporn Namwat, Ph.D, candidate (Teaching Chinese to Speakers of Other Languages), Shanghai International Studies University.

郑天漫, 上海外国语大学汉语国际教育专业博士研究生。

Abstract

The purpose of this study is to study the differences of polite languages between Thai and Chinese affecting on Chinese language teaching in Thailand. This paper is intended to compare the cultural differences between Thai and Chinese in the use of polite languages, such as addressing, greeting, farewelling thanking and apologizing. These differences may affect Chinese communicating and teaching in Thailand.

Keywords: Polite Language, Thai, Chinese, Cross-cultural Communication

บทนำ

คำสุภาพหรือภาษาสุภาพมีมาแต่สมัยโบราณและคงยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและความประพฤติดีของผู้พูดอีกด้วย พจนานุกรมจีน 《现代汉语词典》ได้ให้นิยามของ “คำสุภาพ” ไว้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของความอ่อนน้อมถ่อมตนและการให้ความเคารพในการพูดและการกระทำ ส่วน 陈松岑 (2005) ได้กล่าวว่า “คำสุภาพ” หมายถึง ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์มายาวนานซึ่งสะท้อนให้เห็นประเพณีวัฒนธรรมของชาตินั้น การแสดงออกโดยการใช้คำสุภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คำสุภาพเป็นส่วนประกอบที่ถูกสร้างขึ้นสำหรับพิธีกรรมในสังคมและภาษาโดยเฉพาะคำที่สุภาพเป็นส่วนหนึ่งที่ถือว่าสำคัญอย่างมากในการสื่อสาร นักวิชาการชาวอังกฤษ 约翰·洛克 (2005) ได้กล่าวว่า “คำสุภาพ” หมายถึง สัญลักษณ์ในการสื่อสารและการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนในมนุษย์ 毕继万 (1996) ได้กล่าวว่า “คำสุภาพ” แสดงให้เห็นว่าถ้อยคำที่สุภาพส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจและทัศนคติของผู้พูด

ต่อความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งองค์ประกอบและโครงสร้างของคำสุภาพขึ้นอยู่กับความแตกต่างของกลุ่มคน รวมถึงประเพณีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของชุมชนที่ส่งผลถึงความแตกต่างกันของภาษาและปัจจัยทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือกลุ่มคนนั้น ปัจจุบันสังคมและความเป็นอยู่ของคนเราได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อนิยามและวัฒนธรรมทางสังคมที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำสุภาพในการสื่อสารที่สะท้อนให้เห็นถึงความเคารพและมิตรภาพในการสื่อสารทางภาษาอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำสุภาพมีความสำคัญในการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละภาษาและกลุ่มคนอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย เนื่องจากการเรียนในห้องเรียนกับการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันย่อมมีความเหมือนและแตกต่างกัน ทำให้ผู้ที่ใช้ภาษาจีนสื่อสารในบางสถานการณ์ ที่อยู่นอกเหนือจากคำศัพท์ที่เรียนในชั้นเรียน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดได้ จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลต่อการสอนภาษาจีน โดยมุ่งเน้นการศึกษาใน 5 ด้านได้แก่ การเรียกขาน การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณและการขอโทษ ทั้งนี้ผลการศึกษายังสามารถให้ประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมในการสื่อสารและรับสารอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีน ที่ส่งผลต่อการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การเรียกขาน การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณ และการขอโทษ เป็นต้น

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดคำสุภาพหรือภาษาสุภาพทั้งภาษาจีนและภาษาไทยทำการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ตามแนวคิดคำสุภาพหรือภาษาสุภาพในภาษาจีนของ 顾曰国 (1992) สามารถแบ่งออกเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. หลักการการอ่อนน้อมถ่อมตนและการเคารพผู้อื่น

คุณลักษณะที่สำคัญของมารยาท คือ ความสุภาพและเคารพผู้อื่น เป็นมารยาทพื้นฐานและเป็นองค์ประกอบของความอ่อนน้อมถ่อมตน ในด้านของภาษานั้น สามารถสะท้อนให้เห็นตัวตนของตนเองได้

2. หลักการการเรียกขานตามชนชั้นวรรณะ

พฤติกรรมมารยาทในบางสังคมยังคงมีชนชั้นวรรณะเข้ามาเกี่ยวข้องสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ระบบของมารยาทตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ยังคงให้ความสำคัญเกี่ยวกับชนชั้นวรรณะอยู่

3. หลักการความสุภาพและมารยาท

หากคนผู้หนึ่งเต็มไปด้วยคำพูดที่มีความหยาบช้ำ (หยาบคาย, หยาบกระด้าง) มักถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสุขภาพ กฎของการเลือกรับสาร คือ การเลือกรับรู้คำพูดที่สวยงาม ไม่หยาบคาย คำพูดรื่นหู ผู้รับสารมักเลือกรับฟังคำพูดที่มีความรื่นหูเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำไม่สุภาพที่อาจทำให้ผู้รับสารเกิดความไม่พึงพอใจได้

4. หลักการการรักษาหน้าตาทางสังคม

ความแตกต่าง “หน้าตา” และ “ใบหน้า” ที่มีมูลค่าทางสังคม คนเรามักจะเลือกใช้ “หน้าตา” และ “ใบหน้า” ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้อื่นเคารพ ซึ่งมีคนกล่าวว่า “หน้าตา” และ “ใบหน้า” ที่ปรากฏให้เห็นนั้นแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของตัวเองในสายตาผู้อื่น

5. หลักการของผู้ที่มีคุณธรรมจะต้องมีคำพูด คุณธรรม ภาษาและมารยาท

“คุณธรรม ภาษาและมารยาท” หมายถึง พฤติกรรมของการพูดเป็นเหตุ เชื่อมโยงถึงคุณค่าและการให้เกียรติผู้อื่น ในด้านของคำพูดนั้นเราควรให้เกียรติผู้อื่น ในการพูดอยู่เสมอ เพื่อเป็นการยกย่องและให้เกียรติผู้ที่ได้ยินหรือได้ฟัง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1205) ให้คำจำกัดความว่า “สุภาพ” ว่าหมายถึง เรียบร้อย เช่น เขาแต่งกายสุภาพตามกาลเทศะและความนิยม อ่อนโยน ละมุนละม่อม เช่น เขาพูดด้วยน้ำเสียงสุภาพ ไม่กระโชกโฮกฮาก

ดังนั้นจึงสามารถเห็นได้ว่าในภาษาจีนและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกันมาก ในหลักการของมารยาท อย่างไรก็ตามภาษาทุกภาษาย่อมมีภูมิหลังทางวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการแสดงออกถึงความสุภาพในความเป็นจริงมีความเป็นสากล ทางวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ชัดเจนซึ่งมักจะเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลคำสุภาพหรือภาษาสุภาพทั้งหมดจากแบบเรียน ภาษาจีนในประเทศไทย เช่น การเรียกขาน การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณ และการขอโทษ เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวคิด “คำสุภาพ” เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของ คำสุภาพหรือภาษาสุภาพทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนและด้านความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลกระทบต่อการสอนภาษาจีน

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “ความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนส่งผลต่อการสอนภาษาจีนในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีน

1.1 ด้านการเรียกขาน

การเรียกขานทักทาย ในภาษาจีนเมื่อมีการทักทายผู้อื่นด้วยชื่อหรือชื่อเล่น และจะเติมคำว่า “คุณ” หน้า ชื่อ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพนับถือในขณะเดียวกันยังสามารถเรียกชื่อผู้อื่นตามเพศสภาพหรือหน้าที่การงานได้เช่นกัน หากเพศภาพเป็นชายเราจะเรียกว่า คุณผู้ชาย ตัวอย่างเช่น

(1)	ภาษาจีน	李玉洁	
	ภาษาไทย	หยู่เจีย	หลี่
	แปล	玉洁	李
(2)	ภาษาจีน	郑先生	
	ภาษาไทย	คุณ	เจิง
	แปล	先生	郑
(3)	ภาษาจีน	刘老师	
	ภาษาไทย	อาจารย์	หลิว
	แปล	刘	老师
(4)	ภาษาจีน	李医生	
	ภาษาไทย	หมอ	หลี่
	แปล	医生	李

(5)	ภาษาจีน	吴经理	
	ภาษาไทย	ผู้จัดการ	อู๋
	แปล	吴	经理

จากตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นว่า คนไทยแบ่งวิธีการเรียกชื่อออกเป็นสองส่วน คือ มักเรียกชื่อก่อนจึงค่อยเรียกนามสกุล ซึ่งแตกต่างจากภาษาจีนที่เรียกนามสกุลหรือแซ่ก่อนแล้วจึงตามด้วยการเรียกชื่อ จากตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยเมื่อเรียกบุคคลที่ไม่ค่อยสนิทหรือไม่สามารถระบุเพศได้ มักเติมคำว่า “คุณ” ไว้ด้านหน้าชื่อของบุคคลนั้น จากตัวอย่างประโยคที่ (3) (4) (5) แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและภาษาจีนมีความเหมือนกันคือการเรียกคนแปลกหน้าหรือบุคคลอื่นที่ทราบถึงหน้าที่การงานหรืออาชีพสามารถเรียกอาชีพมาแทนที่ได้เช่น “老师 (ครู อาจารย์)” “医生 (หมอ)” “经理 (ผู้จัดการ)” เป็นต้น หากอีกฝ่ายอยู่ในตำแหน่งที่สูงหรืออาวุโสกว่าผู้พูดมักจะเพิ่มตำแหน่งให้กับผู้ที่กล่าวถึงเพื่อแสดงความเคารพ หากในการสนทนาเป็นเพื่อน คนรู้จักหรือเพื่อนร่วมงาน คนไทยมักจะเรียกว่า “พี่” หรือ “น้อง” แทนบุคคลที่กล่าวถึงเพื่อให้ดูสนิทสนมและเป็นกันเองมากขึ้น

1.2 ด้านการทักทาย

ประเทศไทยถูกขนานนามว่าเมืองแห่งรอยยิ้ม คนไทยส่วนใหญ่มีความสุภาพและอ่อนโยน เติบโตด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เมื่อเจอหน้าทักทายกันมักจะยกมือขึ้นไหว้ ซึ่งการไหว้ถือเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย แตกต่างจากวัฒนธรรมของประเทศจีนเมื่อทักทายกันอาจใช้การโค้งศีรษะหรือการโบกมือ ทั้งนี้คนไทยยังให้ความสำคัญกับลำดับของการทักทายและระดับการยกมือไหว้ผู้ที่อายุมากกว่าหรือผู้บังคับบัญชา ตัวอย่างเช่น

汉语 (ภาษาจีน)	交际时 (การสื่อสาร)	泰语 (ภาษาไทย)
你好!	您/你好!	สวัสดี (ค่ะ / ครับ)
您好!	早!	ไปไหน
早上好!	早上好!	
晚上好!	您早!	
	吃了吗?	
	去哪里?	
	干什么去?	

จากตัวอย่างข้างต้น คนไทยจะกล่าวทักทายว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” พร้อมกับยกมือไหว้เสมอ คนไทยจะพนมมือคล้ายดอกบัวตูมไว้ที่กลางหน้าอกและก้มหัวเล็กน้อย พร้อมกับยิ้มหวาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือ การยกมือไหว้มือทั้งสองข้างจะมีลักษณะคล้ายกับดอกบัว ซึ่งดอกบัวถือว่าเป็นดอกไม้ที่ชาวพุทธมักจะใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา อาจเรียกได้ว่าดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาเมื่อพนมมือพร้อมกับกล่าวคำว่า “สวัสดีค่ะ” หรือ “สวัสดีครับ” เปรียบเสมือนการทักทายที่มาจากหัวใจ และจะนิยมเติมคำว่า ครับ ค่ะ ไว้ท้ายประโยค เพื่อแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งการกล่าวคำทักทายในภาษาจีนจะไม่มีการเติมคำอ้อนวอนไว้ด้านหลังคำทักทาย

1.3 ด้านการกล่าวลา

คนไทยเมื่อกล่าวลากันก็ยังคงยกมือไหว้พร้อมก้มหัวและลำตัวโค้งเล็กน้อย เพื่อแสดงความเคารพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังคงสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อมีการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาเพื่อความเป็นสากลทำให้การทักทายของคนไทยมีการใช้วิธีจับมือในการกล่าวลากันเหมือนชาวต่างชาติ และมักจะใช้คำว่า “bye bye” กล่าวลากันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งในจีนก็ใช้การจับมือเพื่อแสดงถึงการกล่าวลาเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

汉语(ภาษาจีน)	交际时(การสื่อสาร)	泰语(ภาษาไทย)
再见	您慢走!	สวัสดี
明天见	路上小心。	ไปก่อนนะ
一路平安	下次有空再来。	กลับก่อนนะ
一帆风顺	别送了，留步。	
	走好	
	一路顺风	

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การกล่าวลาในภาษาจีนมีความหลากหลายมากกว่าภาษาไทย และไม่สามารถใช้การแปลแบบตรงตัวในการเข้าใจความหมายได้ การกล่าวลาในภาษาจีนที่ใช้ในชีวิตประจำวันจะใช้คำพูดที่แสดงถึงความห่วงใยและคำอวยพร ซึ่งในแบบเรียนภาษาจีนที่พบในประเทศไทยนั้นจะใช้คำกล่าวลาเพียงไม่กี่คำตามตัวอย่างในตารางข้างต้น ทั้งนี้ผู้เรียนภาษาจีนในระดับต้นเมื่อมีโอกาสสื่อสารกับชาวจีนอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและเกิดความผิดพลาดในการเลือกใช้คำกล่าวลาให้เหมาะสมและถูกต้องตามสถานการณ์จริงอีกด้วย

1.4 การขอบคุณ

การขอบคุณ สำหรับคนไทยคำว่า “ขอบคุณ” เป็นการแสดงถึงความขอบคุณและการให้กำลังใจผู้อื่น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก หากได้รับความช่วยเหลือหรือแบ่งปันการขอบคุณและยกมือไหว้พร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อยสิ่งเหล่านี้แสดงถึงความขอบคุณจากใจจริง ซึ่งคนจีนเหมือนกับคนไทย เมื่อได้รับการช่วยเหลือก็พูดคำว่า “谢谢” ตัวอย่างเช่น

汉语(ภาษาจีน)	交际时(การสื่อสาร)	泰语(ภาษาไทย)
谢谢	谢谢	ขอบใจ
劳驾	让你费心了	ขอบคุณ
感谢	实在过意不去	ขอบพระคุณ
	麻烦您了	
	辛苦了	
	拜托了	

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า คนไทยนิยมใช้คำว่า “ขอบใจ ขอบคุณ ขอบพระคุณ” เพื่อแสดงการขอบคุณ เช่น คำว่า “ขอบใจ” ใช้กับผู้ใหญ่ที่ต้องการขอบคุณผู้ที่อายุน้อยกว่า คำว่า “ขอบคุณหรือขอบใจ” ใช้กับคนที่อายุใกล้เคียงกัน ส่วนคำว่า “ขอบพระคุณ” นั้น ใช้กับแขกผู้มีเกียรติ ผู้ที่อาวุโส เพื่อเป็นการให้เกียรติผู้อื่น ส่วนคนจีนส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “谢谢” ซึ่งในแบบเรียนภาษาจีนมักจะเห็นคำกล่าวแสดงการขอบคุณเพียงไม่กี่คำ แต่การสื่อสารในชีวิตประจำวันภาษาจีนมีคำกล่าวที่แสดงถึงการขอบคุณอยู่มากมายหลายคำขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ

1.5 การขอโทษ

การขอโทษ คนไทยส่วนใหญ่เมื่อกล่าวคำขอโทษ มักจะยกมือไหว้พร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อย คนจีนมักจะใช้การโค้งลำตัวและศีรษะลงเพื่อแสดงการขอโทษ ตัวอย่างเช่น

汉语(ภาษาจีน)	交际时(การสื่อสาร)	泰语(ภาษาไทย)
对不起	对不起	ขอโทษ
不好意思	不好意思	ขออภัย
	抱歉	
	道歉	
	请原谅	

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าคำว่า “ขอโทษ” หมายถึงขอให้งดเว้นโทษใช้เป็นคำสุภาพเมื่อรู้สึกว่าจะเป็นการล่วงเกินผู้อื่นซึ่งคำนี้นิยมใช้มากที่สุด คำว่า “ขออภัย” หมายถึง ขอให้งดเว้นโทษ ขออย่าได้ถือโทษซึ่งผู้กระทำผิดรู้สึกผิดกับคนอื่นเพื่อการแสดงให้ผู้อื่นยกโทษให้ในสิ่งที่ตนกระทำความผิดนั้นเอง ชาวจีนจะมีคำกล่าวขอโทษในหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทที่ใช้

2. ความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีน

ในโลกปัจจุบันภาษาจีนเป็นที่นิยมมากขึ้นทำให้ผู้คนในหลายประเทศเริ่มให้ความสนใจกับการเรียนภาษาจีนมากขึ้น ดังนั้นในด้านการสื่อสารคำสุภาพจึงมีความสำคัญอย่างมากสำหรับผู้เริ่มเรียนภาษาจีน ผู้สอนภาษาจีนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของคำสุภาพที่ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คำสุภาพเป็นเนื้อหาสำคัญในการสื่อสารเบื้องต้นของทั้งจีนและไทย ดังนั้นผู้สอนควรให้ความสำคัญกับปัญหาการใช้คำสุภาพในการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอันดับต้น ๆ

2.1 รูปแบบการสอนภาษาจีนเกี่ยวกับคำสุภาพ

ผู้สอนภาษาจีนนอกจากจะเน้นทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนแล้วยังต้องคำนึงถึงความสำคัญของวัฒนธรรมจีนและไทยด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรมทั้งสองประเทศ ซึ่งผู้สอนสามารถนำคำสุภาพทั้งสองภาษาเปรียบเทียบและสอดแทรกในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำสุภาพของทั้งสองภาษาเพื่อให้ใช้คำสุภาพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะ ดังนั้นผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมจีน เพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้และการใช้ภาษาสุภาพผ่านการสนทนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่เรียนในประเทศไทยจะมีโอกาสได้ใช้และสื่อสารกับเจ้าของภาษาน้อยมาก ผู้สอนอาจใช้การจำลองสถานการณ์เพิ่มเติมหรือสร้างสถานการณ์เสมือนจริงเพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับบรรยากาศและทดลองใช้คำสุภาพในภาษาจีนมากขึ้นทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจคำสุภาพในภาษาจีนได้อย่างแท้จริง

2.2 แบบเรียนภาษาจีนในประเทศไทย

แบบเรียนที่ผู้สอนเลือกใช้หรือจัดทำขึ้นต้องคำนึงถึงช่วงเวลา และความเป็นจริงของเนื้อหา เนื่องจากในปัจจุบันเนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ค่อยสอดคล้องกับ สภาพความเป็นจริงหรือบริบทที่ใช้ในการสื่อสารและความต้องการของผู้เรียน ดังนั้น ควรเลือกแบบเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักและผู้สอนควร สอดแทรกคำสุภาพที่ชาวจีนใช้ในชีวิตประจำวันเข้าไปในแบบเรียนเพื่อเป็นแนวทาง ในการสื่อสารและการเรียนรู้ถึงมารยาทเบื้องต้นของชาวจีน ทั้งนี้แบบเรียนควรมี แบบฝึกหัดที่สอดคล้องกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและฝึกการใช้สำนวนที่สุภาพ ผู้สอนอาจใช้สื่อวีดิทัศน์ ภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ ฯลฯ เป็นสื่อที่ช่วย ในการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้องตาม บริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของภาษาสุภาพและ บริบทของการใช้คำเหล่านี้ได้อย่างแท้จริง

2.3 การพัฒนาผู้สอนภาษาจีน

ผู้สอนภาษาจีนควรเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น การกล่าว คำทักทาย การกล่าวลา คำขอบคุณในการสอนหรือในชีวิตประจำวัน เพราะผู้เรียน จะเรียนรู้หรือเลียนแบบพฤติกรรมของผู้สอนจากการใช้ภาษาในชั้นเรียน นอกจากนี้ ผู้สอนควรเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและเรียนรู้เข้าใจในเรื่องการสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การอยู่ร่วมกัน การยอมรับถึงความแตกต่างของคนทั้งสองประเทศ

2.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของวัฒนธรรม

เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาสุภาพของภาษาจีนแล้วนั้น ผู้เรียนสามารถ วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมของประเทศของตนเองและวัฒนธรรมจีนได้ เพื่อหา ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสองวัฒนธรรม ความเข้าใจที่ชัดเจน ของความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศจะสามารถทำให้เกิดการยอมรับ

ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศได้ อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถสื่อสารภาษาจีนด้วยคำพูดที่สุภาพได้อย่างถูกต้องตามบริบทอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง “ความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีน ส่งผลต่อการสอนภาษาจีนในประเทศไทย” เป็นการศึกษาหาข้อมูลผ่านแบบเรียนภาษาจีนในประเทศไทย มาทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของคำสุภาพหรือภาษาสุภาพทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนและด้านความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างและความเหมือนของคำสุภาพหรือภาษาสุภาพนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิดได้ เช่น สามารถแสดงอาการและพูดออกโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งภาษาสุภาพหรือคำสุภาพเป็นอารยธรรมโบราณอย่างหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและประเพณี 赵则玲 (1998) สิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาจีนอีกด้วย ดังนั้นผู้สอนภาษาจีนควรให้ความสำคัญกับการสอดแทรกการใช้คำสุภาพในภาษาจีนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมของประเทสนั้น ๆ อีกทั้งยังทำให้เห็นว่าผู้เรียนควรให้ความสนใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศอีกด้วย เมื่อเราเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างได้แล้วก็สามารถทำให้ผู้เรียนสื่อสารหรือใช้คำสุภาพด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ 王毅敏 (2001) ได้กล่าวว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารควรให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ด้วยสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สื่อสารสามารถเข้าใจการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ได้ศึกษาความแตกต่างของคำสุภาพในภาษาไทยและภาษาจีน ส่งผลต่อการสอนภาษาจีนในประเทศไทยนั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ อีกด้วย เพื่อให้ผู้เรียนภาษาได้เข้าถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรม และเพื่อลดความผิดพลาดในการสื่อสารของผู้เรียน การศึกษาครั้งต่อไปควรมี การรวบรวมข้อมูลทั้งความแตกต่างวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และผู้ที่สนใจในภาษาและวัฒนธรรมจีนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

顾曰国 (1992). 礼貌、语用与文化. 外语教学与研究.

陈松岑 (2005). 礼貌语言. 商务印书馆.

王毅敏 (2001). 英汉礼貌用语的语用差异. 西安外 国语学院报.

毕继万 (1996). “礼貌”的文化特性研究. 世界汉语教学.

周 华, 韩晓惠 (2013). 中式礼貌语境中的缓和语语用研究. 外语期刊.

赵则玲 (1998). 汉语礼貌用语的文化内涵. 宁波大学学报 (人文科学版).

董明 (1987). 汉语中的礼貌语. 世界汉语教学.